

Prise de position du Gouvernement

■ **M. Pierre Gramegna**, *Ministre des Finances*.- Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären Deputéiert, ech si frou, dass dëse Projet esou eng grouss Zoustëmmung kritt. Dat ass och de Verdéngscht vum Rapporteur André Bauler, deen dat effektiv ganz gutt gemaach huet. An ech wäert och dofir elo net ze vill an den Detail goen, well hien huet alles gutt erkläert. Loosst mech just e puer komplementar Informatiounen ginn.

Dat hei ass e Projet de loi, dee gutt ass fir eis Finanzplaz, fir déi ze diversifizéieren. An dat hat och den Haut comité de la place financière erkannt an en hat jo och recommandéiert, dass mer an déi Richtung solle goen. Mir hunn um nationale Plang iwwert déi lescht Joren hei legiferéiert, fir déi Lettres de gage kënnen méi ze gebrauchen, an du kouw dann och dës Direktiv 2019, déi de Cadre juridique vergréissert a méi breet mécht.

Et geet drëms, eng Harmonisatioun ze maache vun der Emissioun a vun der Surveillance vun de Lettres de gage, an och dorëms, de richtigen Equilibre ze fannen, wéi den Deputéierten André Bauler richteg gesot huet, vun der Protektioun vun den Investisseuren a Lettres de gage op där enger Säit an traditionellen a klassischen Deposanten op där anerer Säit.

Mir haten zu Lëtzebuerg e Cadre juridique, deen en fait limitéiert huet, wien esou Lettres de gage kéint erausginn. Dat ware spezialiséiert Banken a soss keen! An dat ass e Modell, deen en fait amgaangen ass auszelafen an deene meeschte Länner. An d'Innovatioun, déi dës Direktiv bréngt, ass, dass all Typ vu Bank dat maache kann, wa se natierlech verschidde Konditiounen respektéiert. An déi Obligation garantie, wéi d'Wuert et seet, „garantie“ ass natierlech dat, wat drënner läit: de Gage, den Objet, dee garantéiert gëtt. An domadder ass dat heiten natierlech och eng Kontributioun un d'Finanzstabilitéit, net nëmme vun den Investisseuren, mee en fait vun der ganzer Kreditwelt.

Et ass esou, dass mer dann elo zu Lëtzebuerg déi Spezialitéit, déi mer haten - dat waren auslännesch Banken, déi spezialiséiert waren an de „Pfandbriefe“, dat waren of däitsch Banken, oder „Lettres de gage“ op Franséisch -, dass mer déi awer bäibehalen. Dat sinn da spezialiséiert Banken. An do dernieft gëtt et dann déi europäesch Direktiv, déi dann elo hei an den Asaz kënn, wou een dann als Universalbank, als Generalistebank, dat heiten och ka maachen, wann ee verschidden Oplagen op sech hält.

Dat wäert eis hëllefen, eng Gamm Produiten op de Marché ze bréngen, déi et soss net gouf. Mir hunn 2018 - an dat ass mäi leschte Punkt, deen nach net erwänt ginn ass - d'Lettres de gage justement gebraucht, fir Energie-renouvelables ze finanzéieren. Dat heescht, dat hei ass e Produit, dee prætéiert sech gutt fir d'Finance soutenable, an dat begrëssen ech an ech mengen, dat ass och fir d'Zukunft eppes Wichteges. A mat dësem Gesetz wäert ee kënnen Lettres de gage fir Énergies renouvelables oder aner klimafrëndlech Produite maachen, finanzéieren an och refinanzéieren. De Refinanzement war bis elo net méiglech.

Ech freeë mech och, dass mer dat konnten an den néidegen Delaie maachen. Et ass eng komplizéiert Direktiv, wou d'Kommissioun de Länner e Bësse méi Zäit ginn hunn. Mir sinn hei gutt an der Zäit, an dofir allen Acteuren, déi hei dru geschafft hunn, villmools merci.

■ **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Merci dem Här Finanzminister Pierre Gramegna. D'Diskussioun ass elo ofgeschloss.

Mir kommen zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 7822. Den Text steet am Document parlementaire 7822².

Vote sur l'ensemble du projet de loi 7822 et dis-pense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt un. Fir d'éischt déi perséinlech Stëmmen. Duerno komme mer zum Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

De Projet de loi ass mat 60 Jo-Stëmmen eestëmmeg ugeho.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp (par M. Laurent Mosar), MM. Emile Eicher (par Mme Diane Adehm), Félix Eischen, Paul Galle, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies, Georges Mischo, Mme Octavie Modert, M. Laurent Mosar, Mme Viviane Reding (par Mme Martine Hansen), MM. Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler et Michel Wolter (par M. Georges Mischo) ;

MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer (par M. Max Hahn) ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Cloener (par M. Yves

Cruchten), MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Claude Haagen (par M. Georges Engel), Mmes Cécile Hemmen et Lydia Mutsch ;

Mme Semiray Ahmedova, MM. Carlo Back, François Benoy (par Mme Stéphanie Empain), Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché et M. Charles Margue ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup et Roy Reding (par M. Fernand Kartheiser) ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Et ass also esou decidéiert.

15. 7423 - Projet de loi concernant le re-classement partiel de la voirie et la reprise par l'État d'une série de chemins vicinaux et portant modification de l'article 6bis de la loi modifiée du 16 août 1967 ayant pour objet la création d'une grande voirie de communication et d'un fonds des routes

Mir kommen elo zum Projet de loi 7423 iwwert de Reklassement vu verschiddene Stroossen. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. An ech ginn d'Wuert direkt un de Rapporteur vun dësem Projet de loi, den honorabelen Här Carlo Back. Här Back, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission de la Mobilité et des Travaux publics

■ **M. Carlo Back** (*déi gréng*), *rapporteur*.- Här President, Kolleginnen a Kollegen, Här Minister, hei geet et drëm, eis Gesetzgebung un d'Ännerung vum Stroossennetz unzepassen, déi zanter dem leschte Voiriesgesetz gemaach goufen. An dat sinn der zimmlech vill, vu datt et sech hei ëm d'Gesetz vum 22. Dezember 1995 handelt. Dobäi muss een awer och erwänen, datt et fir d'Autobunne mat der Loi modifiée vum 16. August 1967 e separat Gesetz gëtt.

Contournement goufe gebaut, Nationalstroosse goufen aus- oder ëmgebaut, d'Gemenge froe reegelméisseg och op Staatsstroossen, déi duerch hir Uertschafte ginn, Verkéiersberouegungsmoos-name bis hin zu 30er-Zonen oder Zone-de-rencon-tren. An et gëtt och Fonctionnements- oder Pri-ori-téitsännerunge vu Stroossentrônçonen, en fonction vum wuessenden oder ofhuelenden Trafick an och en fonction vum Ausbau vum ëffentlechen Trans-port.

Dat alles virausgesat, geet et also elo generell dorëms, en effikassen nationale Stroossereseau ze garantéieren, dee méiglechst a jour ass an de Besoine vun haut a vu muer a puncto Persounen- a Giddertransport gerecht gëtt.

A ganz konkreet geet et hei am Projet de loi ëm follgend dräi Aspekter: éischstens, no all den Ännerungen, déi an deene leschte Jore virgeholl goufen, elo nees eng kloer Hierarchie vun eisem Stroossennetz ze etabléieren; zweetens, ze garantéieren, datt d'Stroosse richteg ënnerhale ginn, an eng Harmoniséierung vun de Stroossenamenagementer op nationalem Niveau ze garantéieren; an drëtens, Stroos-sen en fonction vun den Notzungsännerungen an de leschte Joren nei anzeklasséieren. Gemenge-stroosse ginn zum Beispill dem Staat iwwerdroen als Chemin repris.

All dës Ännerungen hu virun allem och zum Zil fir ze klären, wien zoustänneg ass fir all dës Weeër ze ënnerhalen an och ze amenagéieren, wann do e Be-soin ass, soudass dës Weeër an engem gudden Zoustand benotzt kënnen ginn. Dat sinn Aufgaben, déi dem Staat zoufalen oder de Gemengen.

Fir dëst ze illustréieren, ginn ech d'Beispill vum Contournement vu Jonglënster. No dem Bau vum Contournement vu Jonglënster gëtt d'N11 op dem Stéck, dat duerch Jonglënster geet, e Chemin repris, CR. An de Contournement vu Jonglënster kënn dann natierlech nei an de Programme des contournements d'agglomérations et tronçons de route derbäi. Dat kënn Der am Artikel 10 vum Pro-jet de loi noliesen.

Insgesamt gi mat dësem Projet follgend Ëmklas-séierung gemaach: 1.535 Meter Chemins repris a 4.505 Meter Chemins vicinaux, also Feldweeër, ginn zu Nationalstroossen. 25.173 Meter Feldweeër ginn zu Chemins repris ëmklasséiert. 4.951 Meter Na-tionalstrooss ginn zu CR erofgestuut. 46.208 Me-ter Chemins repris ginn zu Chemins vicinaux erof-gestuut a falen deemno nees an d'Kompetenz vun de jeeweilege Gemengen. An 31.616 Meter Strooss waren nach guer net aklasséiert a gi mat dësem Projet zu ronn zwee Drëttel als Nationalstrooss aklasséiert an zu engem Drëttel als Chemins repris.

Do dernieft änneren och nach eenzel Nimm vun Nationalstroossen an CRen. Et gëtt och eenzel Ofriedunge vun ëffentlechem Raum, deen un d'Stroosse gebonnen ass, vum Staat un d'Gemen-gen, zum Beispill d'Cessation de places publiques.

Insgesamt kritt de Staat mat all dëse Changemen-ter ronn 4.662 Meter Stroossen zousätzlech ze ënnerhalen, a mam Akraaftriede vum Gesetz wäert de staatleche Stroossereseau genee 850 Kilometer Nationalstroossen an 1.882 Kilometer Chemins repris beinhalten. All dës Ännerunge sinn am Detail an och mat de jeeweils betraffe Gemengen an den eelef Tabloen an der Annex vun dësem Projet de loi festgehalen.

Da kommen ech zum Avis vum Staatsrot. De Projet de loi ass den 12. März 2019 deposéiert ginn. Am éischten Avis vum 2. Juli 2019 hat de Staatsrot just Froen opgeworf a legistesche Remarken zu deem Projet de loi gehat, mee hat awer keng Opposition formelle zum Projet de loi gemaach.

De Staatsrot huet awer eng Remark an de Considé-rations générales gemaach am Sënn, datt dëse Pro-jet de loi nëmme géif d'Reprise an de Klassement vun der Voirie communale an der Voirie étatique virgesinn, an dëst och vice versa. Et géif an deem Sënn hei och drëms goe fir festzeleeën, wien zou-stänneg ass fir den Entretien an d'Gestioun vun de jeeweilege Stroossen, ouni datt awer d'Propriétéit géif änneren. Wann een en Transfert vun der Pro-priétéit vum Domaine public de l'État an den Do-maine public vun de Gemengen envisagéiert hätt, da misst dat am Projet de loi preziséiert ginn. Dëst huet dann zu engem Mëssverständnis tëschent dem Conseil d'État an der Regierung gefouert. Et kouw zu engem Amendement parlementaire, wou versicht ginn ass, dësen éischte Bemierkunge vum Conseil d'État Rechnung ze droen.

Dësen Amendement war da folgendermoosse for-muléiert: « L'État abandonne aux communes la pleine propriété de la plate-forme des tronçons de routes nationales et places publiques énumérés à l'annexe, tableaux III et X. »

De Staatsrot konnt awer dës Amendements parle-mentaires net positiv aviséieren an huet zwou Op-positions formelles gemaach weinst Insécuritées ju-ridiques, wat och zu enger Reunion am Staatsrot selwer vum President vun der Chamberskommis-sioun, dem Conseil d'État an de Beamte vun der Re-gierung gefouert huet, fir den Dossier eng kéier ze-summen am Detail duerchediskutéieren an d'Mëss-verständnisser opzeklären.

Eng vum Staatsrot sengen zwou Oppositions for-melles ass aus dem Avis complémentaire a war folgendermoosse motivéiert, an ech liesen dat op Franséisch, well dat ass e Bësse komplizéiert soss: « Le Conseil d'État donne encore à considérer que le projet de loi sous examen ne concerne qu'une portion relativement réduite de la voirie publique, de sorte que la propriété de la plus grande partie du réseau resterait soumise à l'ancien régime juri-dique. Il en découlerait une dualité de régimes qui risque d'être source de nouvelles difficultés. Si les solutions jurisprudentielles dégagées de longue date ne donnent pas satisfaction, il est nécessaire d'élaborer une législation réglant le régime de pro-priété de l'ensemble du réseau routier, faute de quoi l'on risquerait d'aboutir à une pluralité de règles différentes applicables à un réseau qui, pourtant, est continu. »

Dat heescht, de Conseil d'État huet derfir plädéiert, datt, wann een net just den Entretien, mee och d'Propriétéit vum Terrain wéilt transferéieren, da géif dat zwar goen, mee et misst een dat awer da fir dee ganze Stroossereseau maachen, also am Kader vun engem globale Gesetz, fir datt een eng Pluralitéit vu Reegelen um selwechte Stroossere-seau kéint vermeiden.

Dëst huet derzou gefouert, datt eis Kommissioun dunn am Accord mam Ministère awer dovunner ofgesinn huet, fir och d'Stroossepropriétéit ze trans-féréieren, a mat engem weideren Amendement nees zur originaler Approche zrëckkomm ass. Dëse lesch-ten Amendement gouf dann och an engem weideren Avis complémentaire positiv vum Staatsrot aviséiert, wat och erkläert, datt dëse Projet de loi esou laang duerch d'Prozedur gebraucht huet.

Et gouf kee weideren Avis zu dësem Projet de loi. Ech soen lech Merci fir d'Nolauschteren an ech ginn domat och den Accord vun der grénger Fraktioun.

■ **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Merci villmools dem Här Rapporteur Carlo Back. An als éischte Riedner ass den honorabelen Här Serge Wilmes agedroen. Här Wilmes, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

■ **M. Serge Wilmes** (CSV).- Merci, Här President. Ech hale mech ganz kuerz. Ech soe Merci dem Här Back fir säi Rapport an ech ginn den Accord vun der CSV-Fraktioun dozou.

■ **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Merci, Här Wilmes. An da wier et um honorabelen Här Max Hahn.

■ **M. Max Hahn** (DP).- Ech wäert probéieren, dat genauso séier ze maache wéi de Serge Wilmes.

(Hilarité)

Well dat net méiglech ass, probéieren ech, et nach e bësse erauszezögen. Ech wollt just de Mi-

nister nach eng kéier ënnerstëtzen an där Approche oder deem Versprieche, wat en eis gemaach huet, fir an Zukunft vläicht méi oft déi heite Gesetzer stëmmen ze loosse; ech mengen, de Rapporteur huet et virdru gesot, et war 1996, wann ech mech richteg erënneren. Wéi gesot, mer solle kucken, dat e Bësse méi zäitno ze maachen, well et ass einfach e risegen Avantage, besonnesch fir déi Stroossen, déi d'Gemenge kréien, well se einfach vill méi fräi sinn, fir do verkéiersberouegend Mesuren ze maa-chen. Well et ass awer natierlech e Bësse méi en zéie Prozess, wann dat iwwert d'Verwaltung muss goen, wéi wann eng Gemeng dat ka maachen, well d'Strooss an hirem Besëtz ass.

Dëst gesot, dem Rapporteur villmools merci fir seng zwee Rapporten, a mir ginn och eisen Accord, also ech ginn den Accord vun der demokratescher Fraktioun. Merci.

■ **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Merci, Här Hahn. An da wier et um Här Dan Biancalana.

■ **M. Dan Biancalana** (LSAP).- Merci, Här President. Ech schlësse mech mengem Virriedner un, soen dem Rapporteur Merci fir säi schrëftlechen a mëndleche Rapport a ginn heimadder och den Accord vun der LSAP-Fraktioun.

■ **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Merci, Här Biancalana. An elo ass den Här Jeff Engelen scho prett.

■ **M. Jeff Engelen** (ADR).- Merci, Här President. Ech wëll dem Här Carlo Back en häerzleche Merci soe fir säi schrëftlechen a mëndleche Rapport. Ech mengen, et ass alles gesot, et brauch net nach ergänzt ze ginn oder bäigefléckt ze ginn. Ech géif him Merci soe fir säi Rapport a mir ginn d'Zoustëm-mung vun der ADR zu dësem Gesetzesprojet.

■ **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Merci, Här Engelen. An da wier et un der Madamm Myriam Cecchetti.

■ **Mme Myriam Cecchetti** (*déi Léng*).- Jo, also bei eis ass dat elo net esou. De Reklassement vun der Voirie zwësche Gemeng a Staat géife mir ganz gäre matstëmmen. Mee eis stéiert e klengen, e ganz klit-zeklenge Projet dran, dat ass de Contournement vu Käerjeng, deen och drasteet, well deen nach net gebaut ass. Duerfir wéilt mir eis hei enthalten.

A mir fannen déi Aktioun, déi haut stattfonnt huet, dee Moratoire zwëschent der Biergerinitiativ an deenen dräi nationalen Associatiounen, nämlech dem Mouvement écologique, Natur an Ëmwelt a Youth for Climate immens flott. Dat beweist nämlech, datt dat keng NIMBY-Aktioun méi sinn, mee datt et hei ëm méi geet. Et muss ee wëssen, datt mir um 15. Oktober (veuillez lire: um 15. Februar) dëst Joer schonn den Overshootday haten - mir waren op Plaz zwee hanner Katar -, dat heescht, wou mir theoreetesch eis Rohstoffe ver-braucht haten, déi an engem Joer kënnen nowues-sen. Mir sinn och dat Land, wat am meeschten zer-sidelt ass an zerschnidden ass hei a ganz Europa.

A mir wëssen och, datt mir an dem Plan sectoriel « Transports » minus 50 % musse packe par rapport zu 2019, bis 2030. An 2030, soen ech ëmmer, dat ass muer, dat ass en Zil, dat ass ganz héich. An dat erreche mer bestëmmt net, andeems mer nei Strossen a Contournementen bauen, wou mer Beem ëmhaen, wou mer CO₂-Emissiounen geréieren, well d'Baggere kommen. Wou och iwwregens den Här Wolter - nee, net den Här Michel Wolter, mee den Här Frank Wolter -, Direkter vun der ANF, an enger Zeitung gesot huet, datt den Impakt vum Klimawan-del elo esou staark ass, datt Kompromisser a Prio-ritéiten néideg sinn. D'Gesondheetsrisike fir d'Ver-jüngungsmoosname vum Bësch sinn esou grouss, datt d'Krounendiecher vun de Wälder onbedéngt musse geschlosse bleiwen, soss riskéieren d'Wäl-der ofzestierwen. Dat heescht, mir musse probéie-ren, esou mann wéi méiglech Bëscher ofzeholzen.

A wann een e Contournement baut wéi deen zu Käerjeng, da gëtt ofgeholzt an dat ginn da Lächer an de Bësch, an da stierft deen of. A wann eis Bë-scher ofstierwen, da verléiere mir alles, sou den Här Wolter. An et ass immens wichteg, jee no Alter, jee no Bamaart, jee no Bedingungen, wéi vill CO₂-Emissiounen gespuert ginn. Dee Bësch ass en ale Bësch, deen huet ganz vill CO₂-Emissiounen ge-spuert!

A fir deen, dee mengt, ech géif hei Blödsinn zielen: De Roger Schauls huet op YouTube Filmer gesat, déi si ganz kuckenswäert! Déi kënn Der kucke goen, och op der Biergerinitiativ hirem Site. Well d'Beem sinn haut nach net gefällt, mee wann dat bis geschitt, da kënnen mer net méi zrëckgoen. Dofir, wannegelift, iwwerleet lech et gutt!

Mir kënnen net jäizen, datt de Reebësch ofgeholzt gëtt, datt de Bolsonaro dat net richteg mécht, a mir hei am Lëtzebuerger Land, mir holzen of a mir wël-len dann nei Beem op eng Agrarwiss setzen. Déi brauche mer och! Agrarflächen, déi nohalteg bewirtschaft ginn, brauche mir der immens vill. Do-fir kommt, mir bündelen dach alleguer eis Energien heibannen an eis Iddien a setzen eis fir eng besser

Liewensqualitéit am Duerf an, awer ouni d’Ofholze vum Bësch, well dee brauche mer och fir eis Liewensqualitéit.

D’Ofholze vum Bësch muss en Tabu sinn. Mir geheien och net an der Stad d’Chamber ëm, fir iergendeppes aneschters ze bauen. Dat ass och en Tabu. Mir hunn hei den Tram installéiert, an dat ass eng super Saach. Mir sollen einfach zesumme kucken, wéi mer kënnen all déi Contournementen - an do, fannen ech, och dee vun Hesper - evitéieren an zesummen heibanne Léisunge fannen. Well et geet wierklech ëm d’Zukunft vun eis an eise Kanner!

Villmools merci.

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci, Madamm Cecchetti. A leschten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Marc Goergen. Här Goergen, Dir hutt d’Wuert.

■ **M. Marc Goergen (*Piraten*)**.- Merci, Här President. Och merci dem Carlo Back fir säi gudde Rapport. Och mir Piraten wäerten d’Zoustëmmung ginn. Ech mengen, ech si jo doënnen aus deem Eck. Mir Piraten stinn och zum Käerjenger Contournement.

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci villmools, Här Goergen.

D’Regierung huet d’Wuert, den Här Minister fir öffentlech Infrastrukturen a Mobilitéit, den Här François Bausch.

Prise de position du Gouvernement

■ **M. François Bausch, *Ministre de la Mobilité et des Travaux publics***.- Här President, ech soen der Chamber Merci fir déi breet Zoustëmmung.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci villmools. D’Diskussioun ass elo ofgeschloss.

Mir kommen zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 7423. Den Text steet am Document parlementaire 7423⁷.

Vote sur l’ensemble du projet de loi 7423 et dispense du second vote constitutionnel

D’Ofstëmmë fänkt un. Fir d’éischt déi perséinlech Stëmmen. Duerno maache mer de Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

De Projet de loi 7423 ass mat 58 Jo-Stëmmen an 2 Abstentiounen ugehall.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp (par M. Laurent Mosar), MM. Emile Eicher (par M. Félix Eischen), Félix Eischen, Paul Galles, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies, Georges Mischo, Mme Octavie Modert, M. Laurent Mosar, Mme Viviane Reding (par Mme Martine Hansen), MM. Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler et Michel Wolter (par M. Jean-Marie Halsdorf) ;

MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff, Claude Lamberty et Mme Lydie Polfer (par M. Gusty Graas) ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener (par M. Yves Cruchten), MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Claude Haagen (par M. Georges Engel), Mmes Cécile Hemmen et Lydia Mutsch ;

Mme Semiray Ahmedova, MM. Carlo Back, François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché et M. Charles Margue ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup et Roy Reding (par M. Fernand Kartheiser) ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen.

Se sont abstenues : Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.

Freet d’Chamber d’Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Et ass also esou decidéiert.

16. 7843 - Projet de loi relative à l’extension et à la rénovation des bâtiments de la Fondation Kräizbierg à Dudelange

Als leschte Punkt vum Ordre du jour vun haut komme mer zum Projet de loi 7843 iwwert d’Extensioun an d’Renovatioun vun de Gebaier vun der Fondatioun Kräizbierg zu Diddeleng. D’Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. An d’Wuert kritt elo de Rapporteur vun deemem Projet de loi, den honorabelen Här Carlo Back.

Rapport de la Commission de la Mobilité et des Travaux publics

■ **M. Carlo Back (*déi gréng*)**, rapporteur.- Här President, Kolleeginnen a Kolleegen, Här Minister, an deemem Projet geet et ëm e Finanzéierungsgesetz

an dofir war d’Prozedur och, wéi üblech, zimmlech schnell an ouni Awänn vum Staatsrot.

Konkreet geet et ëm de Finanzement vun enger Extensioun an enger Renovatioun respektiv Sanéierung vun de besteeënde Gebaier um Site vun der Fondatioun Kräizbierg zu Diddeleng. De Montant maximum à ne pas dépasser ass fir dese Projet 49 Milliounen Euro, mam Bauindex 845,51 vum 1. Oktober 2020. An d’Ausgabe lafen iwwert de Fonds d’investissements publics sanitaires et sociaux.

Dir wësst et all: Op deem Terrain, dee bis 1978 der ARBED gehéiert huet a wou de fréieren Direkter Emile Mayrisch a seng Famill Ufank vum leschte Joerhonnert eng Rëtsch Jore gewunnt hunn, ass haut d’Fondatioun Kräizbierg implantéiert.

Dës Fondatioun ass zanter Joerzénkten e wichtege Acteur a bitt um Diddelenger Kräizbierg eng wuessend Palett vun Aktivitéiten a Servicer fir Leit mat Behënnerungen un. De bekanntste Volet sinn hei warscheinlech hir Ateliers protégés, déi separat als Société coopérative organiséiert sinn. Dës Ateliere bidde ville Leit mat Handicap eng Aarbechtsplaz ënnert dem Statut vum Travailleur handicapé a ginn hinnen domat d’Méiglechkeet, sech kënnen am Berufsliewen ze integréieren. Iwwert de Site vum Kräizbierg eraus verwalt d’Fondatioun mëttlerweil awer och schonn eng ganz Rëtsch spezifesch Logementsstrukturen op anere Plazen am Land.

Fir d’Aktivitéite vun der Fondatioun kënnen um Kräizbierg auszebauen, brauch dese Site awer souwuel eng gréisser Renovatioun wéi eng Adaptatioun an en Ausbau vun de besteeënden Infrastrukturen a Capacitéiten.

Dese Projet de loi geet u sech bis op d’Joer 2010 zréck, wou d’Fondatioun Kräizbierg dem Familljenan Integratiounsministère proposéiert hat, um Site vum Kräizbierg nei Infrastrukturen ze bauen an nei Ateliers protégés anzeriichten.

De Moment ginn do all Dag 112 Salariés à handicap opgeholl, wou nach 24 Schüler aus enger Berufsschoul derbäikomme souwéi och 26 Usagers vun engem Centre d’accueil de jour. 160 Persoune ginn do all Dag betreit. De Projet vun der Extensioun vun den Ateliere gesäit vir, 110 Postes de travail supplémentaires anzeriichten. 270 Persoune mat engem Handicap kéinten also all Dag do opgeholl ginn, wann dese Projet fäerdeggestallt ass.

Dee ganze Site huet bal 5 Hektar a begräift aktuell sechs Gebaier: déi al Residence vum Emile Mayrisch, de fréiere Pärdsstall, d’al Villa mat der Administratioun, d’Ateliere, d’Zären an déi fréier Dréckerei.

Déi besteeënd Gebaier ginn all sanéiert a renovéiert, ausser der fréierer Dréckerei an der Administratiounsvilla - déi ginn ofgerappt. Nei gebaut géife véier Gebaier: déi nei Ateliere, ee Verbindungsgebaai, dat soll d’Pärdsstáll an déi aktuell Ateliere baulech matenee verbannen, eng Stockagehal an eng temporaire Struktur an der Mëtt vum Site, déi just fir d’Dauer vum Chantier noutwendeg ass, fir déi besteeënd Gebaier kënnen eidel ze maachen. Zukünftegt Haaptgebaai respektiv representatiivt Gebai mat der Administratioun gëtt déi nei renovéiert Mayrisch-Residenz.

Erlaabt mer, och nach kuerz op e puer Detailer vum Projet anzegoen. Dee ganze Site an d’Gebaier ginn evidenterweis esou amenagéiert a matenee verbonnen, datt Persoune mat Handicap sech kënnen fräi an ongehënnert iwwert de Site deplacéieren. D’Aktivitéite vum Site gi während der Bauzäit vu véier Joer bäibehalen. De Projet setzt och op erneierbar Energien. D’Waarmwaasserproduktioun soll op Holzpellets baséieren. D’Gebaier ginn all per Nahwärmenetz un eng nei Chaudière ugeschloss. An et solle ronn 150 Kilowatt-Peak Fotovoltaikpannoen installéiert ginn.

Den Agencement vum ganze Site wäert liicht änneren. Et kënt e Shared Space an zwee nei Accèsen op de Site wäerte geschafe ginn, fir den Accès bei déi nei Ateliere n a fir d’Livraisonne vu Wueren, lesswueren an esou weider, ze garantéieren.

D’Nettosurface an de Gebaier wäert och mat de geplangten Aarbechte vun aktuell 6.000 op ongeféier 12.000 Meterkaree verduebelt ginn. An d’Capacitéit a puncto Leit um Site, also fir d’Personal a fir d’Notzer respektiv fir d’Travailleurs handicapés wäert op ronn 444 eropgoen.

All weider technesch, urbanistesoch oder funktionel Detailer aus dem Dossier vum Projet wëll ech lech awer elo hei erspueren. Déi kënt Der a mengem schrëftleche Rapport an am deposéierten Dossier vun der Regierung noliessen.

Ech soen lech Merci fir d’Nolauschteren a ginn och den Accord vun der grénger Fraktioun.

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Ech soen dem Här Rapporteur Carlo Back villmools Merci a ginn d’Wuert un deen éischten ageschriwwene Riedner. An dat ass den honorabelen Här Aly Kaes.

Discussion générale

■ **M. Aly Kaes (*CSV*)**.- Merci, Här President. Merci un den honorabelen Här Carlo Back fir de schrëft-

lechen a mëndleche Rapport. Deem ass net allze vill bäizefügen.

Ech mengen awer, datt ech ka soen, datt meng Fraktioun och dese Projet ganz gären ënnerstëtzt, well et hei erëm eng Kéier ëm eng bestëmmt Populatioun vun eiser Gesellschaft geet, wou et wichteg ass, datt mer och si beschtméiglech encadréieren. Dat ass ganz sécher an deenen adaptéierten an erweiderten Ateliere n Zukunft, wéi et elo grad vum Här Back gesot ginn ass, méiglech. Do wëll ech awer nach soen, datt d’Wunnstrukturen, déi op verschidde Plaze sinn, jo schonn adaptéiert gi sinn an datt et sech hei eenzeg an aleng natierlech - den Här Back huet et gesot - ëm Ateliere n an ëm all dat, wat dozou gehéiert, handelt.

Ech mengen, datt ech dofir ganz gären den Accord vu menger Fraktioun zu deemem Projet de loi ginn. Merci.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci villmools, Här Kaes. Da ginn ech d’Wuert weider un den honorabelen Här Max Hahn. Här Hahn, Dir hutt d’Wuert.

■ **M. Max Hahn (*DP*)**.- Merci, Här President. Nom Debat virdrun iwwert d’Grand-Projet-d’infrastructure stëmme mer elo nach e weidere wichtege nfrastrukturprojet: d’Renovéierung an den Ausbau vun den Ateliere vun der Fondatioun Kräizbierg zu Diddeleng. Dëst ass méi wéi just e weidere Projet. Et ass e ganz wichtege Projet, dee mat ganz vill Spannung um Terrain och erwaart gëtt.

Am Virfeld vun den Diskussiounen war ech zesumme mat menger Kolleegin, dem Carole Hartmann, op Diddeleng op d’Plaz selwer, op de Kräizbierg, fir eis de Site unzekucken. Mir hunn d’Pläng an der Kommissioun presentéiert kritt, mir hunn d’Chiffere presentéiert kritt. Mir wollten awer nach eng Kéier op den Terrain goen, fir eis e Bild op der Plaz heivun ze maachen.

An, abee, ech kann lech soen, mir sinn op d’Plaz gaangen, fir Gebaier ze kucken, a mir hu Mënschen do fonnt! Mir ware komm, fir d’Ateliere n ze kucken, fir eis de Site weisen ze loosse n, den aktuellen Zoustand a wat do genau ännere soll, a mir hu virop Leit begéint, déi mat vill Freed a mat ganz vill Begeeschterung a Motivatioun do schaffen. An ech kann lech soen, dat huet eis wierklech beréiert.

D’Mataarbechter, déi mer do begéint hunn, souwuel déi mat enger Behënnerung wéi och déi ouni Behënnerung, déi engagéiere sech do mat Härz a Séil. An den Austausch, dee mir mat hinnen haten, war eng ganz, ganz grouss Freed a Beräicherung an huet mer sécherlech och an der Preparatioun vun deser Diskussioun vill gehollef. An ech wëll hinnen dowéinst nach eng Kéier villmools Merci dofir soen, dass mer déi Geleeënheet kruten.

Firwat, léif Kolleegen, ass dee Projet hei esou wichteg? Am Kader vun eiser Visitt op der Plaz ass eng Ausso gemaach ginn, déi ech wierklech ganz gutt fannen an déi de Sujet an en anert Liicht réckelt, wéi der vläicht vill hei driwwer denken. Et ass gesot ginn: „An enger idealer Welt géif et des Ateliere guer net ginn.“ Wéi ass dat ze verstoen?

Ma an enger idealer Welt sinn eis Infrastrukturen, eisen Aarbechtsmarché, d’Wunnengen esou konzipéiert, dass se accessibel fir jidderee sinn! Et ass net deen eenzelne Mënsch, dee behënnert ass. Et ass villméi esou, dass de Mënsch behënnert gëtt duerch säin Ëmfeld, duerch d’Aart a Weis, wéi eis Gesellschaft konzipéiert ass, dass verschidde Leit eeben ausgeschloss ginn, dass Barriären opgeriicht ginn, déi et hinnen net erlaben, um - ënner Guillemeten - „normale“ gesellschaftleche Liewen deelzehuelen.

An deem Sënn kann ee soen: D’Ëmfeld schaaft Behënnerung. A genauso kann d’Ëmfeld och Inklusioun schafen. Leider liewe mir net an enger idealer Welt! Mënsche mat enger Behënnerung sinn dacks nach ëmmer ausgeschloss an op speziell Strukturen ugewisen, wou hire spezifische Besoine Rechnung gedroe gëtt.

Et ass eng vun de Prioritéite vun der Regierung, dass d’Inklusioun an eiser Gesellschaft och am Alldag gelieft gëtt. Sou gi grouss Efforte gemaach, fir Barriären ofzebauen an d’Accessibilitéit fir jidder-een ze garantéieren. En immens wichtege Schrëtt an déi Richtung ass dat neit Accessibilitéitsgesetz, dat mer den Donneschdeg wäerte stëmmen. Ech wëll deenen Diskussiounen net ze vill virgräifen, mee ech wëll just esou vill soen, dass dat eent mat deem aneren en direkte Lien huet an hei op méi Plaze muss geschafft ginn an och geschafft gëtt.

Här President, ech konnt mech op der Plaz vun der Noutwendegkeet vun deemem Projet iwwerzeegen. D’Gebaier plazen aus allen Néit. Et feelt u Stockageméiglechkeete fir Material, verschidde Beräicher si wierklech an iwwerhaupt guer kengem gudden Zoustand méi. Fir et an de Wieder vun enger Mataarbechterin mat Behënnerung ze soen, déi mer hei begéint hunn: „Et ass bal méi Plaz fir d’Maschinen am Atelier wéi fir d’Leit.“

D’Leit op der Plaz waarden op dese Projet mat Spannung, an dat och zanter enger Zäitchen. Tat-

sächlech ass schonn 2008 e Besoin fir weider Capacitéiten identifiziéiert ginn. Dir kënt lech also gutt virstellen, wéi d’Situatioun haut, also 13 Joer méi spéit, op der Plaz ass. D’Demande huet an där Zäit net ofgehall, éischter am Géigendeel.

Dofir si mer als DP natierlech immens frou, dass mam Vott vun deemem Gesetzesprojet eng weider wichteg Etapp geholl gëtt, fir d’Situatioun um Terrain ze entlaaschten an nei Capacitéiten ze schafen. D’Capacitéite wäerten effektiv mat deemem Projet souguer verduebelt ginn. Et kommen nei Gebaier derbäi, nei Ateliere n, nei Stockageméiglechkeeten. Déi bestoend Gebaier ginn zum Deel ofgerappt, zum Deel gi se sanéiert, woubäi och op d’Nohaltegkeet e ganz grouss Wäert geluecht gëtt. An dat kënnen mer natierlech just begreissen.

Ech brauch net méi op den Detail heivun anzegoen, well dat huet de Rapporteur op eng ganz flott Aart a Weis gemaach, de Carlo Back, deem ech dann op deser Plaz och gäre géif Merci soe fir seng zwee Rapporten, säi schrëftleche wéi och säi mëndlechen. An ech mengen, mir wieren eis alleguer heibannen eens, dass déi 49 Milliounen, déi hei investéiert ginn, ganz gutt investéiert ginn.

Dëst gesot, léif Kolleeginnen a Kolleegen, soen ech lech Merci fir d’Nolauschteren an ech ginn dann hei och den Accord vun der Fraktioun vun der Demokratescher Partei.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- An ech soen dem Här Max Hahn villmools Merci a ginn d’Wuert weider un den Här Dan Biancalana. Här Biancalana, Dir hutt d’Wuert.

■ **M. Dan Biancalana (*LSAP*)**.- Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, ech huelen dann haut fir eis Fraktioun Stellung zu deemem Projet de loi iwwert d’Finanzéierung vun der Renovatioun a vum Ausbau vun de Gebaier vum Kräizbierg zu Diddeleng; de Kräizbierg, e Lieu de mémoire.

D’Baumoosnamen an hiren Zweck, déi si jo scho vum Rapporteur, vum Carlo Back, erkläert ginn. An ech wëll him och hei vun deser Plaz aus Merci soe fir säi schrëftlechen a mëndleche Rapport.

Wann den Numm „Kräizbierg“ haut mat der Fondatioun mam selwechten Numm associéiert gëtt, huet de Kräizbierg awer schonn eng besonnesch Roll gespillt, ier déi aktuell Ateliere n do waren a respektiv och deesen Ausbau stattfënn’t. D’Geschicht vum Kräizbierg ass enk mat där vun der Stolindustrie verbonnen. Um Site stoung nämlech vun 1912 un d’Residenz vun der Famill vum Emile Mayrisch. An hie war jo säit 1897 Direkter vun der Schmelz zu Diddeleng a sollt jo och spéider bekanntlech Generaldirekter vun der ARBED ginn, déi hir Wéi zu Diddeleng huet.

An der Villa vun der Famill Mayrisch ass awer net just iwwer Eisen a Stol geschwat ginn, mee et war och e Lieu, wou iwwert d’Literatur an d’Konscht geschwat gouf. A keen anere wéi d’Aline Mayrisch huet och eng ganz Rei franséisch Schrëftsteller op de Kräizbierg komme gelooss, notamment den André Gide, wou de Cercle de Colpach och gegrënnt gouf. A wéi och natierlech d’Famill Mayrisch 1920 op Kolpech geplënnert ass, sollt och iwwert deen dote Wee en neit Kapitel kënnen opgeschloe gi fir effektiv de Kräizbierg, mat enger sozialer Ausrichtung, déi e bis haut nach gehalen huet.

Den 1. Februar 1921 ass um Site eng „Maison des enfants“ opgaangen, dat Ganzt ënnert der Leedung vun der ARBED an der Gesellschaft Terres-Rouges, soudatt d’Kanner vum Personal vun deesen zwou Gesellschaften do betreit gi sinn. Dës Struktur war fir Kanner vu schwacher Konsistenz geduecht respektiv déi a Konvaleszenz waren oder nach deenen hir Elteren eng ustehend Krankheet haten. An et war ganz oft d’Tuberkulos.

No an no ass awer och de Site weiderentwéckelt ginn. Et gouf e Sanatorium gebaut an och e Quarantäengebaai - ech mengen, en Term, deen haut erëm ganz aktuell ass - fir eeben déi Kanner, déi Tuberkulos haten, awer och ab 1938 eng Zort Schoul an och e Gebai, fir Puppelcher opzehuelen.

1921 an 1922 sinn 276 Kanner um Kräizbierg betreit ginn, virun allem weinst Tuberkulos. Dank awer de Fortschrëter vun der Medezinn an effektiv och engem bessere Liewensstandard huet och erëm e Wiessel stattfonnt. Also ass de Site 1977 zougemaach ginn, mee 1978 iwwerholl gi vun der Ligue pour l’aide aux infirmes moteurs cérébraux, an dat mat Hëllef vum Staat, dee jo de Site opkaaft huet. An effektiv, du sollt dat nächste Kapitel an der Geschicht vum Kräizbierg geschriwwen ginn.

Eng Schoul an Ateliere fir Persoune mat Behënnerung sinn no an opgeriicht ginn. 1994 ass dann d’Fondatioun Kräizbierg, esou wéi mer se haut kennen, gegrënnt ginn. An effektiv, haut ass jo dann de Moment komm, fir e weidert Kapitel an deser Geschicht ze schreiwen. Sou huet awer och 2015 punktuell - punktuell - de PAG vun der Stad Diddeleng missen ëmgeännert ginn, fir grad deesen Ausbau vun den Ateliere n hei um Kräizbierg ze erméiglechen. Deemoools ass een awer och nach do-